

تبیین عوامل تاثیر گذار بر تغییر هویت عملکردی میدان های شهرایرانی - اسلامی

مریم سادات کهکی^{*}، هادی سروری^۲

۱- دانشجوی دکتری شهرسازی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مشهد، مشهد ایران، maryamkahaki71@gmail.com

۲- استادیار گروه شهر سازی - دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مشهد، مشهد ایران، sarvari_hadi@yahoo.com

چکیده

شهرها به دلیل آن که بیانگر و جلوه گاه باورها و شیوه زیست مردم و نتیجه نگرش آنها به هستی هستند می توانند به عنوان عامل هویتی یک تمدن و یک ملت و یک جامعه ظاهر شوند نه تنها کلیت شهر که عناصر و اجزاء آن نیز به انحنا مختلف به هویت فکری و تاریخی و فرهنگی و هنری و علمی جامعه پدیدآورنده خود اشاره می کنند. تشنه کامی شهرهای ایرانی- اسلامی امروز به هویت، یکی از واقعیت های محسوسی است که در پی وداع تجربه مدرنیته که از نه دهه پیش آغاز شد، بروز کرده است. ابتلائات ناشی از ماشینیسیم که بر تضعیف بنیادهای زیست اجتماعی دامن می زند، حضور پیاده در فضای شهری را کمرنگ و زمینه ی حضور سواره را قدرت بخشیده است؛ از این رو، عمده ی گره های شهری در قالب فلکها به وجود آمده و میدان ها قربانی این تحول شده هدف نخست بازشناخت هویت و نقش عملکردی میدان های شهری و هدف دوم شناسایی عوامل تاثیر گذار بر تغییر عملکردی میدان های شهر ایرانی اسلامی است با دستیابی به این اهداف شهر بدون میدان هویت دار، صورت و نمود کالبدی و عملکردی شهری است که بافت آن در القای هویت شهری به اذهان مردم ناتوان است. با روشی توصیفی - تحلیلی و گردآوری اطلاعات از طریق بررسی های کتابخانه ای صورت گرفته است و تلاش بر مقایسه تفاوت های حاصل از کارکردهای گذشته و معاصر و تبیین علل کمرنگ شدن نقش و هویت آنها در فضاهای شهری معاصر دارد بر این اساس، نتیجه حاصل شده از این قرار است که میدان به خاطر عواملی همچون ورود اتومبیل، انتقال بی کیفیت رخدادها به دیگر گونه ها و ایجاد تنش در نقش دیگر گونه های فضای شهری و عواملی دیگر که در متن مقاله بیان می شود هویت عملکردی خود را از دست داده است.

واژه های کلیدی: میدان، هویت، شهرایرانی- اسلامی، شهر معاصر

۱- مقدمه

شهر کجاست؟ آیا شهر مکانی برای زندگی کردن است یا جایی است که می توان در آن زندگی را سپری کرد؟ به راستی امروز شهرها تا چه حد توان پاسخگویی به مراتب نیازهای انسانی را دارند؟ شهر امروز آنبان جمعیت و خدمات است یا سرمنزلی شایسته انسان و انسانیت؟ آیا انسان شهرنشین به دنبال چنین سرای سعادت و تاریخ را تجربه کرد؟ آیا امروز این انبانه های جمعیت و خدمات (شهرها) بر دوش بشر سنگینی نمی کنند؟ ارزش ها و معیارهای موجود در میادین سنتی برخاسته از مکاتب و سبک های شهرسازی ایران (سبک خراسانی، مکتب اصفهان) بوده اند و اصالتی اسلامی و معنوی داشته اند. (پارسی، ۱۳۸۲)

ویژگی های کالبدی، عملکردی و اجتماعی در میادین شهری سنتی به طور ملموسی معنامحور بوده اند و بیشتر این مفاهیم تحت تاثیر ارزش های معنوی و دینی شکل گرفته و فضاهایی ارزشمند را جهت حضورپذیری و تعاملات اجتماعی ایجاد کرده اند؛

نویسنده مسئول^۱